شتێك

دەربارەی تەلەپاسی

KARWAN No. 45 JUNE 1986

ئارام قەرەداغی

میخائیل لۆمۆنۆسۆف جارێکیان کە لە ئەڵمانیاوە دەگەڕێتەوە بۆ ماڵەوە لە خەویدا دەبینێ بەلەمەکەی باوکی لە ئۆقیانووسی بەستەڵەکدا تێك دەشکێ‌و لە دوورگەیەکی چۆڵدا دەگیرسێتەوە . لۆمۆنۆسۆف کاتی خۆی بە منالّی لەگەڵ باوکیدا جارێك چووبوە ئەم دوورگەیە . هەر کە دەگاتە ماڵەوە دەبیستێ باوکی لەگەڵ چەند ڕاوچی‌یەکی تردا چوون بۆ ڕاوە ماسی‌و هێشتا نەگەڕاونەتەوە . لۆمۆنۆسۆف نیگەران دەبێ‌و بە دوورو درێژی وەسفی دوورگەکە بۆ براکەی دەکاو دەنێرێ بە دوای سوراخی باوکیدا لە ڕاستیدا ڕاوچی‌یەکان لە هەمان ئەو دوورگەیە تەرمەکەی باوکی لۆمۆنۆسۆف دەدۆزنەوە .

ڕەنگە لەناو ئێمەو کەسوکاری ئێمەشدا هەبێ خەونی لەو جۆرەی لۆمۆنۆسۆڤ دیبێ کە تیایدا خەون بین ئاگاداری‌یەك پەیدا دەکات لە بارەی حاڵەت‌و ژیانی کەسێکەوە . یاخود ئەشێ مرۆڤ بە هۆشیاری بتوانێ زانیاری لەبارەی کەسێکی دوورەوە بە دەست بهێنێ بێ بەکارهێنانی ئەندامەکانی هەست بو نموونە ئەگەر دایکێك لە پرێکدا هەست بکات منالّەکەی لە تەنگوچەڵەمەدایە بە مەرجێك هیچ پەیوەندی‌کردنێکی زانراو نەبێ لە نێوانیانداو ئەگەر ڕاست دەرچێ ، منالّەکە لە هەمان کاتی هەست پێ‌کردنی دایکەکەدا لە تەنگوچەڵەمەدا بووە ئەوا ئەم دیاردەیە پێ‌ی دەوترێ تەلەپاسی‌و زانیاری‌یەکە واتە هەست کردن بە تەنگوچەڵەمەی منالّەکە پێ‌ی دەوترێ بروسکەی تەلەپاسی .

تەلەپاسی (واتە ئاگا لێ‌بوون لە دوورەوە) کاتێك دەڵێین ڕووی داوە ئەگەر کەسێك دۆخێکی دەروونی‌و ئەقڵی وای هەبێ کە بە تەواوی یا تا ڕادەیەك لە دۆخی دەروونی‌و ئەقڵی‌ی

ڕابوردوو ، ئێستا یان داهاتووی کەسێکی تر بچێ ، چ زیندوو چ مردوو ، بە مەرجێ هیچ پەیوەندی کردنێکی ئاسایی لە ڕێگەی ئەندامەکانی هەستەوە لە نێوان ئەو دوو کەسەدا نەبێ‌و مەسەلەکە لە بواری ڕێکەوتیشدا نەبێ .

هەزارەها تۆماری پەیوەندی بەستنی تەلەپاسی هەیە لە نێوان ئەو کەسانەدا کە پەیوەندی‌یەکی عاتیفی بەهێز لە نێوانیاندا هەیە

وەك ژن‌و مێرد ، باوان‌و منالّ خوشك‌و برا و تیایدا یەكیّ لەمانە هەست بە تەنگوچەڵەمەی ئەوی تر دەكا دەڵێن گوایە چاكترین پەیوەندی تەلەپاسی لە نێوان منالّی دوانەی هاویەكدا ڕوو دەدات كە دەردەداری هەمان نەخۆشین‌و ژانیان چوونیەكە . بە هەر حالّ لە لێكوڵینەوەی زانستیدا ناتوانین پشت بەم چیرۆكانەی ڕابوردوو ببەستین .

یەكێك لە دژوارترینی ئەو تاقیكردنەوانەی بۆ هەڵسەنگاندنی توانای مرۆڤ كراون لە بواری هەڵهێنانی زانیاری شاراوەدا ئەوەبوو كە لە سەرەتای سی‌یەكانی ئەم سەدەیەدا لەلایەن ڕاین‌و هاوڕێكانی‌یەوە لە زانكۆی دووك كرا .

ڕاین دەستەیەك وەرەقەی زێنەری بەكار هێنا كە پێك هاتووە لە بیست‌و پێنج وەرەقەو هەر پێنجیان جۆرە وێنەیەكی لەسەر كێشراوە كە ئەمانەن : چوار گۆشە . بازنە . خاچ ، ئەستێرە وە هێڵی شەپۆلی . واتە ڕێژەی هەڵهێنان پێنج وەرەقەیە لە هەموو وەرەقەكان . بەڵام ڕاین لە ژمارەیەك ئەزموونداا بۆی دەركەوت كەسانی واهەن ئەنجامی چاكتر بەدەست دێنن كچە قوتابی‌یەكی نۆ ساڵانی خێزانێكی بەخت نەیار كە لە قوتابخانە تاقیكرایەوە بیست‌و سیّ دانەی لە بیست‌و پێنجەكە هەڵهێناو كە

له تاقیگه‌ی دووك له‌لایه‌ن زانایه‌كی ناسیاویه‌وه تاقیكرایه‌وه هه‌ر هه‌مووی هه‌ڵهێنا هۆبێرت پێرێسیش جارێكیان كه ڕاین داوای لێ‌كرد ئه‌نجامی باش به‌ده‌ست بێنێ هه‌موو وه‌ره‌قه‌كانی به‌راستی هه‌ڵهێنا . ئه‌م دوو ئه‌نجامه ده‌گمه‌ن بوون به‌ڵام ملیۆنه‌ها تاقیكردنه‌وه به‌ڵگه‌یه‌كی ئاماریمان ده‌ده‌ن به‌ده‌سته‌وه له باره‌ی توانای ته‌له‌پاسی مرۆڤه‌وه . له ڕاستیدا هه‌ندێ له زانایان له‌و باوه‌ڕه‌دان ئه‌م جۆره تاقیكردنه‌وانه توانای ته‌له‌پاسی سه‌ركوت ده‌كه‌ن چونكه وه‌رگرتنی په‌یامی ته‌له‌پاسی پێویستی به خاوبوونه‌وه‌و هێمنی‌و خۆبه‌سه‌رێتی هه‌یه نه‌ك داواكردنی یه‌ك له‌سه‌ر یه‌ك . گاتیه‌ر برات ده‌ڵێ «ئه‌م هه‌ڵهێنانی وه‌رقه‌یه ئوسلووبێكی بێ كه‌ڵكه‌و چالاكی ته‌له‌پاسی سه‌ركوت ده‌كات» . لۆتسیا پاڤلۆڤای سۆڤێتیش ده‌ڵێ ئه‌م تاقیكردنه‌وانه‌ی ڕاین كه تیایدا ده‌بێ له ماوه‌یه‌كی كه‌مدا ژماره‌یه‌كی زۆر زانیاری هه‌ڵبهێنرێت گرانترین ڕێگه‌یه بۆ به‌ده‌ست هێنانی ته‌له‌پاسی چونكه ئه‌گه‌ر خێرا خێرا داوای زانیاری بكه‌ین ئه‌و گۆڕانانه‌ی له مێشكدا ڕوو ده‌ده‌ن‌و په‌یوه ندی‌یان به ته‌له‌پاسی‌یه‌وه هه‌یه ته‌ڵخ ده‌بن‌و سه‌ره‌نجام نامێنن .

چاره‌سازی ده‌روونی ڕووسی كۆنسانتین پلاتۆنۆڤ توانیویه‌تی به بێ قسه‌و ته‌عبیر هه‌ر به ئه‌قڵ خه‌و له خه‌ڵك بخات . لیۆنید ڤاسیلییێڤ له سی‌یه‌كاندا سه‌لماندی ده‌توانێ خه‌و له خه‌ڵك بخات‌و خه‌به‌ریشیان بكاته‌وه بێ‌قسه‌و ئه‌گه‌ریش په‌رده‌یه‌كی وا له نێوان خه‌وێنه‌رو خه‌و لێ‌خراویشدابێ كه ڕێ به تێپه‌ڕبوونی شه‌پۆلی ڕادیۆیی نه‌دات .

ئه‌كادیمی ڤلادیمیر به‌خته‌ریڤ‌و پیۆتر لازاریێڤ له‌و باوه‌ڕه‌دان له بارو دۆخی تایبه‌تیدا كه هێشتا زانست پەیی پێ نه‌بردووه هێزی كاره‌بایی مێشكی كه‌سێك ده‌توانێ له دووری‌یه‌كه‌وه كار له مێشكی كه‌سێكی تر بكات‌و ئه‌گه‌ر ئه‌م مێشكه ئاماده‌و له‌بار بێ له‌رینه‌وه‌یه‌كی بایۆكاره‌بایی تێدا دروست ده‌بێ‌و بیرو خه‌یاڵی وه‌ك مێشكی كه‌سی یه‌كه‌می تێدا ده‌خولقێ .

له‌م دوایی‌یه‌دا له په‌یامگای فسیۆلۆژیای لینینگراد تاقیگه‌یه‌كی تایبه‌تی له ژێر چاودێری ڤاسیلییێڤدا كرایه‌وه بۆ لێكۆڵینه‌وه‌ی ته‌له‌پاسی . له نۆزده‌ی نیسانی ساڵی ١٩٦٦دا كارل نیكولاییێڤ كه ئه‌كته‌ره له نۆڤۆسیبرسك توانی به ته‌له‌پاسی په‌یوه‌ندی بكات له‌گه‌ڵ یوری كامینسكی هاوڕێیدا كه زانایه‌كی فیزیای ژیانه له مۆسكۆ واته ١٨٦٠ میل له یه‌كه‌وه دووربوون . هه‌ردووكیان له‌ژێر سه‌رپه‌رشتی زانایاندا بوون‌و له تاقیكردنه‌وه‌یه‌كدا زاناكان پاكه‌تێكی پێچاوه‌یان خۆبه‌سه‌ری دایه ده‌ست كامینسكی ، ئه‌میش ده‌یكاته‌وه‌و ده‌ستی پێدا دێنێ‌و لێی ورد ده‌بێته‌وه وه‌ك بیه‌وێ له چاوی هاوڕێكه‌یدا ببینێ . پاكه‌ته‌كه سپرنگێكی كانزای تێدا بوو كه له حه‌وت پێچ پێكهاتبوو . له هه‌مان كاتدا نیكۆلاییێڤ له نۆڤۆسیبرسك ئه‌م ئینتیباعه‌ی له باره‌ی پاكه‌ته‌وه نووسی «خره ، كانزایه ، بریقه‌ی دێ ، چه‌ماوه‌یه ، له كۆیل ده‌چێ» . پاش ده ده‌قیقه كاتێ له ده‌رنه‌فیزێكی ده‌سك پلاستیكی ڕه‌ش ورد ده‌بۆوه نیكۆلاییێڤ وتی «درێژ و باریكه ، كانزایه ، پلاستیكه ، پلاستیكێكی ڕه‌شه .» لێكدانه‌وه‌ی ئه‌م دوو نموونه‌یه به ڕێكه‌وت شتێكی ناماقووڵه‌و ناچارین بڵێین جۆره په‌یوه‌ندی كردنێكی نائاسایی له نێوان مێشكی نیكۆلاییێڤ‌و كامینسكی‌دا ڕووی داوه‌و وای كردووه گۆڕانێكی له‌و جۆره‌ی له مێشكی كامینسكی‌دا ڕووی داوه له كاتی وه‌رگرتنی پاكه‌ت‌و ده‌رنه‌فیزه‌كه‌دا . له مێشكی نیكولاییێڤ‌دا ڕوو بداو به‌شێك له‌و ئینتیباعه ده‌ربڕێت كه كامینسكی هه‌ستی پێ كردووه .

دوای ئه‌مه ته‌له‌پاسی له یه‌كێتی سۆڤێت بایه‌خێكی زووری پێ دراو كۆمه‌ڵێك زانا كۆبوونه‌وه له ژێر ناوی به‌شی بایۆزانیاری كۆمه‌ڵه‌ی زانست‌و ته‌كنیكی هه‌موو سۆڤیێتی أ . س . پۆپۆڤ بۆ ته‌كنۆلۆژیای ڕادیۆیی‌و په‌یوه‌ندی به‌ستنی كاره‌بایی . یه‌كه‌م كاری به‌شه لێكۆڵینه‌وه‌ی هه‌مان دوو مرۆڤ بوو . له مارتی ١٩٦٧دا كامینسكی یان له مۆسكۆ داناو نیكولاییێڤیان برد بۆ تاقیگه‌یه‌ك له لینینگرادو له‌وێ خستیانه ژوورێكی چۆڵه‌وه كه ده‌نگی تیادا

دگیزرینەوەدو بە ستیانبە چەند ئامێرێکەوە بۆ تۆمارکردنی چالاکی لەش. نیکۆلاییڤ تۆزێکی پێچوو تا چووە دۆخی وەرگرتنەوە کە وەك خۆی دەڵێ بریتی‌یە لە (خاوبوونەوەیەکی تەواو بەڵام وریا) کە تەواو ئامادە بوو کارۆگرافی مێشکی شەپۆلی ئەلفای تۆمارکرد. بێگومان بە نیکۆلاییڤیان نەوتبوو کەی کامینسکی بروسکە تەلەپاسی‌یەکەی دەنێرێ، کەچی تەنیا سێ چرکە دوای ئەوەی لە مۆسکۆ بە کامینسکی وترا بروسکەکەت بنێرە شەپۆلەکانی مێشکی نیکۆلاییڤ لە لینینگراد تێك‌چووو ئەلفا نەما. بەڵێ ئەمە یەکەم بەڵگەی بەرچاوبوو لە بارەی گواستنەوەی زانیاری‌یەوە لە مێشکێکەوە بۆ مێشکێکی‌تر بە درێژی چوار سەد میل.

دوای دەرکەوت چالاکی مێشکی نێرەرو وەرگر هەردووکیان دەگۆڕێت. دەستەی پۆپۆڤ دەڵێن «ئەو چالاکی‌یە نائاسایی‌یەی مێشك ماوەی ١-٥ چرکە دوای دەست پێ‌کردنی ناردنی بروسکە تەلەپاسی‌یەکە دەست پێ دەکاو نیکۆلاییڤ دوای یەك دوو چرکە لەو گۆڕانە ئینجا ئاگاداری بروسکەکە دەبێ.» لە سەرەتاوە چالاکی‌یەکە بەشی پێشەوەو ناوەڕاستی مێشك دەگرێتەوە بەڵام کە نیکولاییڤ بە بروسکەکە دەزانێ ئەو بەشەی مێشك دەهەژێ کە پەیوەندی بە سروشتی بروسکەکەوە هەیە بو نموونە ئەگەر بروسکەکە پێویستی بە بینین بێ تەنیا پلی پشتەوەی مێشك دەهەژێ کە لە ڕاستیدا شوێنی بینینە خۆ ئەگەریش بروسکەکە قسەو دەنگە دەنگی تێدابێ ئەوا پلی لاجانگی دەهەژێ کە شوێنی بیستنە.

ئەوەی شایەنی باسە دەرکەوتووە لە کاتی پەیوەندی بەستنی تەلەپاسیدا سەرجەمی شەپۆلەکانی مێشکی نێرەرو وەرگر وەکو یەکی لێ‌دێ. ئەگەر بە هۆی ڕووناکی‌یەکی تریەکەریشەوە شەپۆلی مێشکی نێرەر بگۆڕین مێشکی وەرگریش بە هەمان شێوە دەگۆڕێ. لە تاقیکردنەوەیەکدا کامینسکی دووربینێکی ڕوو تێ‌کرا کە لە هەر چاوەیەوە بە تریەترپێکی جیاواز ڕووناکی لێ دەردەچوە بەم جۆرە لە هەر لایەی مێشکیدا جۆرە شەپۆلێك دروست‌بوو ئەمەش بوو بە هۆی دڵ تێك هەڵاتنی کامینسکی لە هەمان کاتدا هەمان گۆڕان لە مێشکی نیکۆلاییڤ‌دا ڕووی داو ئەمیش کەوتە هێڵنج‌دان. لە فیلادلفیاش دەرکەوتووە گۆڕانی چالاکی مێشکی یەکێ لە دوو برای دوانەی هاویەك دەبێتە هۆی ڕوودانی هەمان گۆڕان لە مێشکی براکەی تریدا.

لیکۆڵەرەوەکان لەو باوەڕەدان خاوبوونەوەی جەستەیی‌و کەم بوونەوەی چالاکی ماسوولکەو تەرکیز نەکردن لە سەر شت یان بە کورتی وریایی‌یەکی سست Passive attention واتە وریایی بەبێ تەرکیزکردن هەلومەرجی پێویستن بۆ ڕوودانی تەلەپاسی. بە پێچەوانەشەوە هۆشیاری‌و شپرزەیی دەبنە هۆی سەرکوت‌کردنی بروسکەی تەلەپاسی. بە مانەیەکی‌تر دەتوانین بڵێین وەرگرتنی بروسکەی تەلەپاسی لە بواری ئەقڵی هوشیاردا ڕوو نادات بەڵکوو کاتی ڕوو دەدات هوشیاری کشابێتەوەو نەست (لاشعور) زاڵ بووبێ. بەڵگە بۆ سەلماندنی ئەمەش جگە لە هەلومەرجی ئاسایی ڕوودانی تەلەپاسی ئەوەیە دیاردەی تەلەپاسی لەو کاتانەدا زیاتر ڕوودەدات کە نەست تیایدا زاڵە لە وێنەی خەون‌و خەواندن‌و هەلومەرجی دەروون شیکاری. فرۆید لەو باوەڕەدابوو بروسکەی تەلەپاسی لە دانیشتنی دەروون شیکاریدا باشتر ڕوو دەدات چونکە نەست خراوەتە ڕوو بۆ لێکوڵینەوە. سیر ولیام بارێتی فیزیازان لە یەکێ لەو تاقیکردنەوانەدا کە بۆ خەواندنی کچێك کردوویەتی دەڵێ. «پاش خەواندنی لە پشتیەوە وەستام‌و چاوی قایم بەستەوە، ئینجا تۆزێك خوێم خستە ناو دەمم، کچەکە یەکسەر وتی بۆ ئەو خوێ‌یە دەخەیتە دەممەوە! پاشان شەکرم خستە دەمم، کچەکە وتی ئێ ئەمە باشترە. کە لیم پرسی چۆنە وتی شیرینە. دوای ئەوە بیبەرو زەنجەبیل‌و شتی ترم خستە دەمم کچەهەشتی بە تامی هەموویان دەکرد. کەچی کە دەم‌خستە دەمی خۆیەوە گوێی پێ نەدەدان.»

ئەم جۆرە پەیوەستی‌یە هێشتا نەسەلمێنراوە بەڵام ئەگەر

ڕاست بێ جگە لەوەی بەڵگەیەکی ترە بۆ تەلەپاسی سەرکەوتنێکیشە بۆ تیۆری یەکەی کارل گۆستاف یونگ لە بارەی کۆنەستەوە (اللاشعور الجماعي) کە بریتی یە لە خیبرەی لاشعووری هەموو خەڵك.

لەو وتارەیدا کە دوای مردنی بە ناوی (دەروون شیکاری و تەلەپاسی یەوە) بلاوکراوەتەوە فرۆید دەڵێ « ئەگەر بهاتاو ژیانم سەرلەنوێ دەستی پێبکردایەتەوە خۆم تەرخان دەکرد بۆ لێکۆڵینەوەی گیانی نەك دەروون شیکاری» .

لەوە دەچێ نەست بەردەوام پەیامی تەلەپاسی وەربگرێ بەبێ ئاگای ئەقڵی هۆشیار بەڵام تەنیا جارجار ئەم پایامە دیواری نێوان نەستو ئەقڵی هۆشیاری دەبڕێو پیاو هەستی پێدەکات. لەبەر ئەوە دەبێ بروسکەی تەلەپاسی لەکاتی خەونو خەواندنو هەڵوێستی دەروون شیکاری و کاتی حاڵو خەڵوەتدا زیاتر وەربگیریت. ڕەنگە هەر واش بێ، نیکۆلا تیڤ کە دەیەوێ بروسکەیەکی تەلەپاسی وەربگرێ لەشی خاو دەکاتەوەو ئەقڵی بە هیچ شتێکەوە خەریك ناکات یان وەك بڵێن دەچێتە ژێری. خەونەکەی لۆمۆنۆسۆڤو زۆر خەونی تریش کەسانی تر دیوبانە لەبارەی نارەحەتی کەسانی خۆشەویستیانەوە ڕەنگە بەڵگەی ڕوودانی تەلەپاسی بن لە کاتی خەوندا.

لە ڕاستیدا هەندێ لێکۆڵەرەوە هەوڵیان داوە بروسکەی تەلەپاسی بۆ کەسانی نوستوو بنێرن. لە یەکێ لەم تاقیکردنەوانەدا کاتێ کارۆگرافی مێشکی نوستووەکە دەری خست کابرا خەون دەبینێ لێکۆڵەرەوەکە کەوتە وردبوونەوە لە وێنەی Sacrament of the last supper بەو نیازەی وا لە نوستووەکە بکات خەونی پێوە ببینێ واتە بروسکەیەکی تەلەپاسی ی لەبارەی ئەم وێنەیەوە بۆ بنێرێ. دوایی کە نوستووەکەی لەخەو هەستاند دەرکەوت خەونی بە کۆمەڵێك خەڵكو بەلەمێکی ماسیگرتنو پەرداخی شەرابو نان خواردنەوە دیوە.

هەر لەم ڕوانگەیەوە هەندێ کەس لایان وایە زۆر خەونو هەلوەسەو، گێلەو قسەکردنو نووسینی ئۆتۆماتیکی لە حاڵەتی ترانسدا trance (واتە حاڵەتی وەك حاڵ یان خەڵوەت کە پیاو لە دنیای دەوروبەری دادەبڕێ بەڵام هۆشیاریشە) دەڵێن ڕەنگە ئەمانە بروسکەی تەلەپاسی نێرراوبن. دۆگلاس دینی زانای کیمیای ئەلەکترۆنی ئەمەریکایی دەڵێ ئەگەر زەلامێك بیر لە هاوڕێیەکی نزیکی بکاتەوە ئەوا گۆڕانێك لە پەستانی خوێنو قەوارەی خوێنی ئەو هاوڕێیەدا ڕوو دەدات واتە بیرلێکردنەوە دەبێتە هۆی گواستنەوەی بروسکەیەکی تەلەپاسی بۆ مێشکی هاوڕێکەی، مێشکیشی کار لە کۆئەندامی سووڕانی دەکات. هەندێ کەس زیاتر شووڵیان لێ هەڵ کێشاوەو دەڵێن زۆر پێدەچێ بڕێکی باش لە بیرو خەیاڵی ڕۆژانەمان بە تەواوی یان تا ڕادەیەك لە ڕێگەی تەلەپاسی یەوە پێ بگات و دوای ئەوەی لەکاتی بڕینی دیواری نێوان نەستو ئەقڵی هۆشیاردا تێکەڵاوی ئەو بیرو خەیاڵانە دەبن کە بەرەسەن هی خۆمانن، ئەوسا ئەوانیش بە هی خۆمان تێ دەگەین.

لە ڕوانگەی پەرەسەندنی بایۆلۆژیشەوە ڕەنگە تەلەپاسی جێگەی سەرنج بێ. تەلەپاسی ئەگەر هەبووبێ دیارە دەورێکی گرنگی بینیوە لە پەیوەندی بەستنی نێوان تاکەکانی هەمان جۆر گیانەوەرداو گیانەوەر توانیویەتی بە هۆیەوە هاواری فریاکەوتن بە هاوڕێکانی بگەیەنێ. ئالیستەر هاردی پرۆفیسۆری گیانەوەرزانی لەو باوەڕەدایە تەلەپاسی تەواوکەرێکی باشە بۆ تیۆری داروینو دەڵێ ئەگەر پەیوەندی یەکی لەو جۆرە لە نێوان ئەندامەکانی هەمان ڕەگەز گیانەوەردا هەبێ ئەوا ڕەنگە بتوانێ ببێتە هۆی هێشتنەوەو زاڵکردنی ئەو جینانەی کە بە باشترین شێوە لەگەڵ هەڵسوکەوتی گونجاوی گیانەوەرەکەدا دەگونجێن. چاوەڕێ دەکرێ تەلەپاسی لە گەڵ گەشەکردنی درەختی پەرەسەندندا بەرەو مرۆڤ کەم بووبێتەوە چونکە مرۆڤ بە هۆی بەدەستهێنانی زمانو ئەقڵی هۆشیاری و جۆرەها وەسیلەی دەسکردەوە پەیوەندی یەکی باش بکات بەوانەوە کە دەیەوێ بۆیە ئەو وەسیلە سەرەتایی یانەی وەك تەلەپاسی بەرەو پووکانەوە

چووە .

ئێستا لە ئەمەریکاو یەکێتی سۆڤێت زانایان هەوڵ دەدەن توانای گیانەوەر بۆ گەیاندنو وەرگرتنی بروسکەی تەلەپاسی بەکار بێنن بۆ پەیوەستی (إتصال) بەستن لە نێوان ئێستگەی زەمینیو کەشتی ئاسمانیو ژێر دەریایی‌دا . سۆڤێتی‌یەکان دایکە کەروێشکێکیان لە کەناری دەریا داناوەو ئەلەکترۆدیان چەقاندۆتە مێشکی بۆ تۆمارکردنی چالاکی کارەبایی مێشك . بەچکەکانیشیان برۆدتە ناو کەشتی‌یەکی قوولایی دەریاوەو تاو نا تاوێك یەکێکیانیان کوشتووە . لە هەمان ساتی کوشتنی هەر بەچکەیەکدا شەپۆلەکانی مێشکی دایکەکە گۆڕانێکی کوتوپڕی بەسەردا هاتووە .

گەرچی هەبوونی تەلەپاسی وەك ڕاستی‌یەکی بینراوو لێکۆلراوە چیتر جێگەی گومان نیە بەڵام هێشتا زانایان نەگەیشتوونەتە لێکدانەوەی چۆنێتی کارکردنو گواستنەوەی بروسکەی تەلەپاسی . لەگەڵ ئەوەشدا ناتوانین نکوولی لەوە بکەین کە تەلەپاسی دیاردەیەکی مادی‌یە یانی بریتی‌یە لە شێوەیەکی چالاکی مادە ؛ واتە چالاکی مێشك . بەڵگەی ئەمەش ئەوەیە لە کاتی ڕوودانی تەلەپاسیدا مێشك گۆڕانی تایبەتی بەسەردادێ کە لەڕاستیدا هەر دەبێ ئەم گۆڕانانەش‌بن بنە هۆی ڕوودانی دیاردەی تەلەپاسی‌و گواستنەوەی لە مێشکێکەوە بۆ مێشکێکی‌تر کە ئامادەی وەرگرتنە .

لیۆنید ڤاسیلییێڤ دەروونزانی لینینگرادی هەولێکی زۆری داوە بۆ دیاریکردنی سروشتی تەلەپاسی‌و لە ئەنجامی زۆر تاقیکردنەوەدا بۆی دەرکەوت بروسکەی تەلەپاسی لەهەموو هەلومەرجێکدا دەگوێزرێتەوە ، تەنانەت لەو زرووفانەشدا کە ڕووناکی‌و دەنگ‌و تیشکی ئێکسی‌و زۆربەی شەپۆلەکانی تری شەبەنگی کارۆموگناتیسیش ناگوێزرێنەوە ؛ واتە بروسکەی تەلەپاسی ناکەوێتە بواری هیچ کام لە شەپۆلە ناسراوەکانەوە . بەهەر حاڵ ئەمە مانای ئەوە نیە تەلەپاسی دیاردەیەکی فیزیایی نیە بەڵکوو دەشێ گواستنەوەی بروسکەی تەلەپاسی پشت بە تەنۆچکە وردی وەك نیوترینۆو شتی‌تر ببەستێ کە هێشتا نەدۆزراوەتەوەو تا کاتی دۆزینەوەی لێکدانەوەیەکی زانستیش . نابێ خۆمان بدەین بەدەست غەیب‌و لێکدانەوەی نازانستی‌یەوە چونکە هەرچۆنێك بێ بۆچوونێکی زانستی‌یانە باجێگەی گومانیش‌بێ زیاتر جێگەی باوەڕو پشت‌پێ‌بەستنە وەك لەوەی مەسەلەکە بدەیت بەدەست شتێکی لەخۆی نەزانراو ترەوە ، وەك دەشزانین زۆربەی ئەو دیاردانەی ئێستا قوتابی سەرەتاییش لێ‌یان دڵنیایە سەرەتا وەك تەلەپاسی نەزانراو بوونو چەندەها لێکدانەوەی زانستی و نازانستیان ئاراستە کراوە تا سەرەنجام بوون بە ڕاستی‌ی زانستی سەلمێنراو .

فەرهەنگۆك

تەلەپاسی : تناقل الأفكار Telepathy

بروسکەی تەلەپاس Telepathic Message

دوانەی هاوبەك (ئەو دوانەیەی لەیەك هێلکەی پیتێنراو دروست دەبن Identical Twins

وەرەقەی زینەر/ Zener cards

خاو بوونەوە إرتخاء /Relaxation

خۆبەسەرێتی عفوية /Spontaniety

پەیوەستی إتصال / Communication

ئیدراك الادراك /Perception

ئیدراکی دەرەستی /Extrasensory Perception

کارۆگرافی مێشك تخطيط الدماغ الكهربائي /EEG

نەست لاشعور /The Unconcious

کۆنەست اللاشعور الجماعي / Collective Unconcious

خەواندن تنويم / Hypnosis

دەروونشیکار محلل نفسي/ Psychoanalyst

دەروونشیکاری تحليل نفسي/ Psychoanalysis

تاك الفرد / Individual

پەرەسەندن تطور / Evolution

ئەلەکترۆد قطب كهربائي / Electrode

تەنۆچکە جسيمە / Particle

شەبەنگی کارۆموگناتیسی / Electromagnetic Spectrum

سەرچاوەکان

1 — Lyall Watson , Supernature, London , 1974

2 — K. Platonov . Psychology as you may like it , Moscow , 1965.

3 — H. Eysenck , Sense and nonsense in Psychology London , 1961.